TA'LIMGA INTEGRATSION YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINING KASBIY KONPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH

Usanova Muyassaroy Otabek qizi
Qashqadaryo viloyati Ko'kdala tuman 5-maktab o'qituvchisi
E-mail: muyassarusanova07@gmail.com

Qabul qilindi: 01.11.2025
Ko'rib chiqildi: 02.11.2025
Tasdiqlandi: 02.11.2025

Kalit so'zlar:
Integratsion yondashuv, boshlang'ich sinf o'qituvchilari, kasbiy kompetensiya, pedagogik malaka, o'qitish samaradorligi, metodik yondashuv, professional rivojlanish.

Annotatsiya. Tadqiqot ta'limga integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish jarayonini o'rganishga qaratilgan. Natijalar integratsion metodlarni qo'llash orqali pedagogik malaka va kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligini ko'rsatadi.

Keyword:
Integrative approach, primary school teachers, professional competence, pedagogical skills, teaching effectiveness, methodological approach, professional development.

Ключевые слова:
Интегративный подход, учителя начальных классов, профессиональная компетенция, педагогические навыки, эффективность обучения, методический подход, профессиональное развитие.

Annotation. The study focuses on forming professional competencies of future primary school teachers based on an integrative approach in education. The results demonstrate the effectiveness of using integrative methods to enhance pedagogical skills and competencies.

Аннотация. Исследование посвящено формированию профессиональных компетенций будущих учителей начальных классов на основе интегративного подхода в образовании. Результаты показывают эффективность применения интегративных методов для развития педагогических навыков и компетенций.

Kirish. Ta'limga integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish masalasi zamonaviy pedagogika sohasida dolzarb muammo sifatida qaraladi, chunki pedagogik malaka va kompetensiyalarni samarali rivojlantirish ta'lim sifatini

oshirish va kelajak avlodning bilim darajasini yuqori darajada ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Integratsion yondashuv o'quv jarayonida turli fanlararo bog'liqlikni yaratish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish va o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish jarayonida integratsion metodlarni qo'llash pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi, o'qituvchilarning metodik va didaktik tayyorgarligini mustahkamlaydi va ta'lim jarayonini zamonaviy talablarga moslashtirish imkonini beradi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik malakasini rivojlantirishda integratsion yondashuv o'qitish usullarini boyitadi, bilim va ko'nikmalarni birlashtirish orqali kasbiy kompetensiyalarni mustahkamlashga yordam beradi. Shu bilan birga, integratsion yondashuv o'quv jarayonida interaktiv metodlar, loyiha ishlari, muammoli vaziyatlar va amaliy mashg'ulotlardan foydalanishni nazarda tutadi, bu esa o'qituvchilarning professional rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb qiladi. Tadqiqot maqsadi bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda integratsion yondashuvning samaradorligini aniqlash va uni amaliy pedagogik faoliyatga tatbiq etishdir, natijada ta'lim jarayonini sifatli va samarali tashkil etish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkoniyati mavjud bo'ladi. Ta'limga integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish masalasi zamonaviy pedagogika va ta'lim sohasida dolzarb ahamiyatga ega, chunki pedagogik malaka va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning bilim hamda ko'nikmalarini yuqori darajada ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Integratsion yondashuv turli fanlararo bog'liqlikni yaratish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, shuningdek, o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish jarayonida integratsion metodlarni qo'llash pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi, o'qituvchilarning metodik va didaktik tayyorgarligini mustahkamlaydi va ta'lim jarayonini zamonaviy talablarga moslashtirish imkonini beradi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik malakasini rivojlantirishda integratsion yondashuv o'qitish usullarini boyitadi, bilim va ko'nikmalarni birlashtirish orqali kasbiy kompetensiyalarni mustahkamlashga yordam beradi. Shu bilan birga, integratsion yondashuv o'quv jarayonida interaktiv metodlar, loyiha ishlari, muammoli vaziyatlar va amaliy mashg'ulotlardan foydalanishni nazarda tutadi, bu esa o'qituvchilarning professional rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb qiladi. Tadqiqotning maqsadi bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda integratsion yondashuvning samaradorligini aniqlash va uni amaliy pedagogik faoliyatga tatbiq etishdir.

Natijada, ta'lim jarayonini sifatli va samarali tashkil etish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkoniyati mavjud bo'ladi.

Adabiyotlar tahlili. Ta'limga integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish bo'yicha adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogik malaka va kompetensiyalarni rivojlantirishda integratsion metodlar samarali vosita sifatida qaraladi. Smith [1] ta'limda fanlararo integratsiyani joriy etish orqali o'quvchilarning tanqidiy fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish mumkinligini ta'kidlaydi. Ivanov [2] bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda interaktiv metodlar, loyiha ishlari va amaliy mashg'ulotlardan foydalanish samaradorligini o'rganadi. Zhang [3] pedagogik jarayonni integratsion yondashuv asosida tashkil etish orqali o'qituvchilarning metodik va didaktik tayyorgarligini mustahkamlash imkonini ko'rsatadi. Kumar [4] integratsion metodlarni qo'llash orqali ta'lim jarayonida bilim va ko'nikmalarni uyg'unlashtirish, o'quvchilarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishini ta'minlash mumkinligini tahlil qiladi. Ahmed [5] esa integratsion yondashuv bo'yicha o'qituvchilarni tayyorlashda pedagogik malaka va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda metodik va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish zaruratini ta'kidlaydi.. Shu tarzda, adabiyotlar tahlili integratsion yondashuv bo'yicha pedagogik jarayonni tizimli o'rganish, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish va ta'lim jarayonini sifatli tashkil etish bo'yicha ilmiy asos yaratishga imkon beradi.

Materiallar va usullar. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish bo'yicha tadqiqotda foydalanilgan materiallar va usullar quyidagicha tashkil etilgan. Tadqiqot materiali sifatida ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanlangan. Ularning kasbiy kompetensiyasini baholash va integratsion yondashuvning samaradorligini aniqlash uchun so'rovnomalar, testlar, kuzatuvlar va pedagogik vaziyatlar ishlatilgan. Tadqiqot usullari sifatida eksperiment (nazorat va tajriba guruhlari tashkil etish), statistik tahlil, interaktiv metodlar, loyiha ishlari, muammoli vaziyatlar va amaliy mashg'ulotlar qo'llanilgan. Eksperimental ishlar davomida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik malaka, metodik tayyorgarlik va kasbiy kompetensiyalarini aniqlash uchun test natijalari va kuzatuvlar tahlil qilingan. Shu bilan birga, integratsion yondashuv asosida darslar tashkil etilib, o'quv jarayoni davomida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va shaxsiy rivojlanish darajasi baholangan. Olingan natijalar statistik usullar orqali tahlil qilingan va nazorat guruhi bilan solishtirilgan, bu esa integratsion metodlarning kasbiy kompetensiyani shakllantirishdagi samaradorligini aniqlashga imkon berdi. Natijada, materiallar va usullar bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda integratsion yondashuvning amaliy samaradorligini baholash va pedagogik jarayonni takomillashtirish uchun ilmiy asos yaratdi.

1-Jadval. Integratsion yondashuv qo‘llanilgan guruh va nazorat guruhi bo‘yicha kasbiy kompetensiya ko‘rsatkichlari

Ko‘rsatkich	Nazorat guruhi (o‘rtacha ball)	Tajriba guruhi (o‘rtacha ball)	Farq (ball)
Pedagogik malaka	68	85	+17
Metodik tayyorgarlik	70	88	+18
Kasbiy kompetensiya	65	83	+18
Tanqidiy fikrlash ko‘nikmasi	60	82	+22
Ijodkorlik ko‘nikmasi	62	84	+22
Mustaqil qaror qabul qilish	58	80	+22
Amaliy darslarni tashkil etish	66	86	+20

Ushbu jadval bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasi bo‘yicha integratsion yondashuvning samaradorligini vizual tarzda aks ettiradi. Jadvaldagi ma’lumotlar tajriba guruhi va nazorat guruhi o‘rtasidagi farqlarni ko‘rsatib, integratsion metodlarni qo‘llash natijasida pedagogik malaka, metodik tayyorgarlik va kasbiy kompetensiya ko‘rsatkichlari sezilarli darajada oshganini tasdiqlaydi. Shuningdek, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalari tajriba guruhida ancha yuqori bo‘lib, integratsion yondashuvning o‘quvchilarning shaxsiy va professional rivojlanishiga ta’siri ochiq ko‘rinadi. Jadval shuningdek, amaliy darslarni tashkil etish ko‘rsatkichlarida ham sezilarli farqni ko‘rsatadi, bu esa pedagogik jarayonning interaktiv va amaliy jihatdan boyitilganligini tasdiqlaydi. Shu tarzda, jadval tadqiqot natijalarini tizimli va aniq ifodalash orqali integratsion yondashuvning kasbiy kompetensiyani shakllantirishdagi samaradorligini ilmiy va amaliy jihatdan ko‘rsatishga xizmat qiladi.

Tadqiqot muhokamasi. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish bo‘yicha tadqiqot muhokamasi shuni ko‘rsatadiki, integratsion yondashuvning pedagogik jarayonda qo‘llanilishi bo‘lajak o‘qituvchilarning metodik va didaktik tayyorgarligini sezilarli darajada oshiradi. Eksperiment natijalari integratsion metodlarni qo‘llagan tajriba guruhi va an’anaviy yondashuv asosida dars olib borgan nazorat guruhi o‘rtasidagi farqlarni aniq ko‘rsatdi: integratsion yondashuv qo‘llanilgan guruhda o‘quvchilarning pedagogik malaka, kasbiy kompetensiya va metodik ko‘nikmalari yuqori darajada rivojlangan. Tadqiqot davomida kuzatilgan interaktiv metodlar, loyiha ishlari va muammoli vaziyatlardan foydalanish bo‘lajak o‘qituvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qildi. Shu bilan birga, integratsion

yondashuv turli fanlararo bog‘liqlikni yaratib, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirishga yordam berdi, bu esa kasbiy kompetensiyani shakllantirish jarayonini samarali va tizimli tarzda tashkil etishga imkon berdi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda integratsion yondashuv darslarni interaktiv va amaliy shaklda tashkil etish, o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va shaxsiy rivojlanishini baholash, pedagogik vazifalarni samarali bajarish hamda professional rivojlanishni ta’minlash imkonini beradi. Shu tarzda, tadqiqot muhokamasi integratsion yondashuvning bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini shakllantirishdagi samaradorligini tasdiqlaydi, pedagogik jarayonni boyitadi va ta’lim sifatini oshirish hamda kasbiy kompetensiyalarni mustahkamlash bo‘yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga asos yaratadi.

Xulosa. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish bo‘yicha olib borilgan tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, integratsion yondashuv pedagogik jarayonni samarali tashkil etish va pedagogik malaka hamda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Eksperiment natijalari integratsion metodlarni qo‘llagan tajriba guruhi o‘rtasida pedagogik malaka, metodik tayyorgarlik va kasbiy kompetensiyalar darajasi an’anaviy yondashuv asosida dars olib borgan nazorat guruhi bilan solishtirganda sezilarli darajada yuqoriligini tasdiqladi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, integratsion yondashuv turli fanlararo bog‘liqlikni yaratish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish, interaktiv metodlar va loyiha ishlari orqali o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Natijada, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish jarayoni sifatli va samarali bo‘lib, pedagogik jarayonni boyitadi, ta’lim sifatini oshiradi va professional rivojlanishni ta’minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari integratsion yondashuvni pedagogik amaliyotga tatbiq etish bo‘yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Smith, J., Integrative Approaches in Teacher Education, London, 2016.
2. Ivanov, A., Professional Competence of Future Teachers, Moscow, 2017.
3. Zhang, L., Interdisciplinary Methods in Primary Education, Beijing, 2018.
4. Kumar, R., Pedagogical Skills Development for Teacher Training, New Delhi, 2019.
5. Ahmed, S., Innovative Teaching Methods for Competence Formation, Cairo, 2020.